

Hubert Ordon

Ks. Jan Gerard Drozd SDS - biblista i polonista (cz. I)

Studia Salvatoriana Polonica 3, 379-387

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. HUBERT ORDON SDS

■ Ks. Jan Gerard Drozd SDS – biblista i polonista (cz. I)

Na szczególne uznanie zasługuje podjęta przez redakcję „Studia Salvatoriana Polonica” idea przypominania na łamach tego czasopisma salwatoriaków, którzy swoją osobowością, życiem oraz działalnością wywarli znaczący wpływ na dzieje nie tylko własnej prowincji czy zgromadzenia, ale i Kościoła w Polsce. Do takich osób należy bezsprzecznie ks. Jan Gerard Drozd¹, wychowawca młodzieży salwatoriańskiej, wieloletni redaktor miesięcznika „Salwator”, świetny wykładowca Pisma Świętego w kilku seminariach duchownych, charakteryzujący się znakomitym piórem autor wielu publikacji książkowych i artykułów o tematyce religijnej, w tym zwłaszcza biblijnej.

Na kształtowanie się drogi życiowej człowieka oraz jego duchowej sylwetki oddziałują różne osoby, uwarunkowania i sytuacje. Niniejsze opracowanie pragnie przybliżyć środowisko i okoliczności, w jakich się znalazł ks. Jan Gerard Drozd, a których wpływ przyczynił się w znacznej mierze do uformowania jego naukowego profilu jako wykładowcy i pisarza. Pomoc do tego opracowania stanowiły związane z jego osobą materiały, przechowywane w Archiwum Prowincji Polskiej Salwatoriaków w Krakowie, przede wszystkim

Ks. dr HUBERT ORDON SDS – emerytowany pracownik naukowo-dydaktyczny Instytutu Nauk Biblijnych KUL, wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym Salwatoriaków w Bagnie.

¹ Biogram ks. Jana Gerarda Drozda wraz z wykazem bibliografii podmiotowej i przedmiotowej por. A. Kielbasa, *Śp. ks. Jan Drozd SDS (1914–1996)*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 50(1997) nr 3, s. 215-222; A. Kielbasa, J. Mandziuk, *Drozd Jan Gerard (1914–1996), salwatorianin, biblista*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, red. J. Mandziuk, t. 9: A-Z, Warszawa 2006, s. 160-162.

dwa napisane przez niego wspomnienia z okresu okupacji², nadto publikacje³, w których pojawia się jego osoba, jak również ulotne po tylu latach wspomnienia z wykładów oraz bezpośrednich spotkań.

Ks. Drozd pochodził ze śląskiej rodziny górniczej, w której przyszedł na świat 10 października 1914 r. jako syn Józefa i Antoniny z d. Janota. Na chrzcie św. otrzymał imię Gerard. W tej rodzinie, zamieszkałej w Halembie na Górnym Śląsku, wzrastał i rozwijał się wraz z dwoma braćmi i dwiema siostrami w bardzo trudnym czasie pierwszej wojny światowej i późniejszego, ogólnoswiatowego kryzysu ekonomicznego. Stąd też mimo posiadanych uzdolnień i zainteresowań marzenia czy plany pójścia do gimnazjum i zdobycia świadectwa maturalnego, a tym bardziej podjęcia studiów wyższych, jawiły się jako mało realne. Sytuacja uległa zmianie w 1928 r., gdy w Halembie pojawił się i głosił słowo Boże jeden z najwybitniejszych misjonarzy ludowych okresu międzywojennego, salwatorianin ks. Cz. Małysiak. Spotkanie z nim zaowocowało najpierw podjęciem przez kilkunastoletniego Gerarda nauki w salwatorińskim małym seminarium duchownym, a następnie w 1933 r. wstąpieniem do nowicjatu i przyjęciem zakonnego imienia Jan.

Kolejnym ważnym etapem w jego życiu były studia filozoficzno-teologiczne na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, stanowiące jeden z elementów przygotowania do przyjęcia święceń kapłańskich. Zdolny i pracowity alumn Jan Drozd zdawał bez problemu kolejne egzaminy⁴, publikując przy tym w miesięczniku „Salwator” artykuły poświęcone różnym

² Ks. Jan Drozd SDS, *Moje wspomnienia okupacyjne*, Archiwum Prowincji Polskiej Salwatorianów – Akta Personalne Zmarłych (cyt. dalej: APPS – APZ), Drozd Jan, nr 18; Ks. Jan Drozd SDS, *Moje wspomnienia z okresu okupacji niemieckiej 1939–1945*, APPS – APZ, Drozd Jan, nr 18.

³ Poza wspomnianymi w przyp. 1 por. A. R. Małecki, 65. *Rocznica tajnego nauczania UJ (cz. II)*, [on-line], <http://www3.uj.edu.pl/alma/alma/92/17.pdf>, s. 50-55 [dostęp 26.05.2008].

⁴ W materiałach archiwalnych znajduje się dokument *Dyplom Magistra Teologii*, wydany przez Uniwersytet Jagielloński w Krakowie L. 20/45 w dniu 14 maja 1945, podpisany przez Dziekana Wydziału ks. prof. T. Glemmę, w którym ks. Drozd z dziewięciu przedmiotów, z których był egzaminowany, uzyskał stopień bardzo dobry, a z jednego stopień dobry (APPS – APZ, Drozd Jan, nr 90). Podobne oceny figurują na świadectwach egzaminów przeprowadzonych przez profesorów Wydziału Filozoficznego UJ (po wojnie Wydziału Humanistycznego UJ), na którym w czasie okupacji ks. Drozd studiował polonistykę i romanistykę (APPS – APZ, Drozd Jan, nr 82, 84, 86, 88, 91, 93).

zagadnieniom religijnym⁵. Dzięki temu – mimo młodego wieku – dał się już wówczas poznać jako utalentowany i zaangażowany pisarz.

Pomyślnie zaliczane egzaminy i wpływające semestry sprawiały, że stopniowo zbliżał się upragniony cel – prezbiterat. Po ukończeniu trzeciego roku teologii, w czerwcu 1939 r. kleryk Jan przyjął pierwsze z tzw. wyższych święceń – subdiakoniat, co stwarzało realną szansę i nadzieję na otrzymanie mniej więcej za rok kapłaństwa. Przebiegające dotychczas bez poważniejszych zakłóceń przygotowania do tego wydarzenia oraz przyszłych nowych obowiązków zostały brutalnie przerwane wybuchem II wojny światowej.

Szok wywołany tym faktem i nadciągający front sprawił, że kleryk Jan wraz z kilkoma współbraćmi opuścił dom zakonny w Krakowie i wyruszył na wschód w celu przeczekaania pierwszych ataków wojsk nieprzyjacielskich, ale i z postanowieniem albo włączenia się tam w obronę ojczyzny, albo dokończenia studiów. Kiedy w związku z wkroczeniem armii radzieckiej od wschodu dalsze przemieszczanie się w tym kierunku straciło sens, cała grupa podjęła decyzję powrotu do krakowskiego kolegium, dokąd też dotarła przed 11 października, w którym to dniu zgromadzenie uroczyście obchodzi święto Matki Zbawiciela. Doświadczenia związane z tułaczką, przede wszystkim zetknięcie się z ludzką krzywdą, nędzą, nieraz i bezwzględnością, ale i z dowodami bezinteresowności oraz pomocy w tych niezwykle trudnych momentach wywarły na nich mocne wrażenie i zapadły głęboko w pamięć.

W konsekwencji zajęcia Krakowa przez wojska niemieckie i zaistnienia nowej, okupacyjnej rzeczywistości, pojawił się problem kontynuacji ostatniego roku studiów teologicznych dla subdiakona Jana Drozda i kilku jego współbraci, jak również dalszych studiów dla grona ok. 20 młodszych kleryków salwatoriańskich. Z pomocą przyszedł ks. abp Adam Sapieha, który jeszcze w październiku 1939 r. podjął decyzję o rozpoczęciu nowego roku akademickiego Wydziału Teologicznego UJ w Książęco-Metropolitalnym Seminarium Duchownym. Tam też zaczęli uczęszczać na wykłady i ćwiczenia alumni salwatoriańscy. Sytuacja ta trwała jednak tylko ok. dwóch miesięcy, gdyż ze względów bezpieczeństwa trzeba się było wycofać z dotychczasowego rozwiązania i poszukać nowych sposobów dalszego kształcenia kleryków. Przy wydatnej pomocy niektórych profesorów Wydziału Teologicznego UJ oraz przy wykorzystaniu naukowych możliwości starszych współbraci zorganizowano własne studium w Krakowie-Zakrzówku, które pozwoliło klerykowi Jano-

⁵ A. Kiełbasa, *Śp. ks. Jan Drozd*, s. 218-219 przytacza 13 artykułów opublikowanych przez kleryka Jana Drozda w miesięczniku „Salwator” w latach 1936, 1938-1939.

wi i jego kolegom – subdiakonom na sfinalizowanie ostatniego roku studiów i przygotowanie się do przyjęcia kapłaństwa. Święceń prezbiteratu udzielił im w uroczystość Zesłania Ducha Świętego, dnia 12 maja 1940 r. ks. abp Michał Godlewski.

Mimo wrogich posunięć niemieckich władz okupacyjnych w stosunku do różnych instytucji polskich, liczone się z możliwością, chociażby ze względów propagandowych, dalszego funkcjonowania cieszącego się w świecie renomą Uniwersytetu Jagiellońskiego. Opóźnianie jednak przez nie rozpoczęcia nowego roku akademickiego nie wróżyło niczego dobrego. Prawdziwe zamiary tychże władz odsłoniła dopiero przeprowadzona 6 listopada 1939 r. tzw. *Sonderaktion Krakau*, w wyniku której zwabieni pod pretekstem wykładu profesorowie, docenci i asystenci Uniwersytetu w liczbie 144 osób zostali aresztowani i wywiezieni do obozów koncentracyjnych w Sachsenhausen i Dachau⁶. To położyło z jednej strony kres wszelkim oczekiwaniom i nadziejom, ale z drugiej zmobilizowało z czasem do poszukiwania takich rozwiązań, które pozwoliłyby na kontynuację kształcenia dotychczasowych studentów i stworzenia szans studiowania nowym.

Na Wydziale Teologicznym, w ramach Książęco-Metropolitalnego Seminarium Duchownego, jak wspomniano powyżej, przystąpiono – mimo stanu wojny – do organizowania normalnego toku zajęć uniwersyteckich już w październiku 1939 r. Poważnym ciosem dla tego przedsięwzięcia okazało się aresztowanie w *Sonderaktion Krakau* 10 profesorów Wydziału, a po ich uwolnieniu – zakaz prowadzenia przez nich wykładów. Mimo tych i wielu innych trudności, w tym ograniczeń w przyjmowaniu nowych alumnów, kontynuowano w ukryciu, pod kierunkiem dziekana ks. prof. Tadeusza Glemmy i przy zaangażowaniu wielu uniwersyteckich wykładowców teologii, intensywną działalność naukowo-dydaktyczną⁷.

Obawa o dekonspirację tej obejmującej sporą liczbę osób (i dlatego tak ryzykownej) działalności spowodowała, że wspólnoty zakonne (dominikanie, franciszkanie, kapucyni, misjonarze, salezjanie) podjęły we własnym zakresie

⁶ W ramach tej akcji aresztowano łącznie 183 osoby, w tym także profesorów i pracowników AGH. Wielu z nich przeżyło wprawdzie okres niewoli, jednak śmierć poniosło z różnych przyczyn 34 profesorów UJ. Uniwersytet w czasie wojny pozostał oficjalnie zamknięty.

⁷ Na temat obostrzeń wprowadzonych przez władze okupacyjne oraz prowadzonej w ukryciu działalności naukowo-dydaktycznej Wydziału Teologicznego UJ zob. A. R. Małecki, *65. Rocznica tajnego nauczania*, s. 53.

kształcenie swej młodzieży. W ten sposób powstały jakby filie Wydziału Teologicznego UJ, pozostające z nim i reprezentującym go dziekanem w ścisłym kontakcie.

Podobnie postąpili salwatorianie, tworząc w kolegium na Zakrzówku własne studium filozoficzno-teologiczne pod kierownictwem początkowo ks. prof. J. Archutowskiego, a następnie ks. prof. J. Krzemienieckiego. Inicjatorem i odważnym organizatorem tego studium był ks. A. Ślósarczyk, cieszący się wśród współbraci znacznym autorytetem absolwent Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego, a od r. 1940 r. przełożony domu oraz rektor kleryków. Dzięki jego zabiegom zajęcia prowadzili niemal przez cały okres wojny następujący profesorowie: ks. J. Archutowski – biblista, o. A. Fic OP – biblista, o. E. Gliński OP – biblista (po tragicznej śmierci o. A. Fica), o. R. Kostecki OP – dogmatyk, ks. J. Krzemieniecki – kanonista, ks. W. Szymbor CM – homileta, pastoralista, ks. A. Usowicz CM – filozof; w niektórych okresach dołączali do nich jeszcze inni wykładowcy. Wielką pomoc w tym zakresie okazywał także ks. bp M. Godlewski – historyk. W proces kształcenia kleryków włączyli się również niektórzy księża salwatoriańscy, którzy przed wojną studiowali teologię na UJ. Mimo tych niezwykle trudnych i niebezpiecznych warunków, udało się w czasie wojny doprowadzić do kapłaństwa 23 kandydatów, a ich studia uzyskały po wyzwoleniu oficjalne zatwierdzenie ze strony Wydziału Teologicznego UJ. Całemu przedsięwzięciu (nadto prowadzeniu nowicjatu oraz tajnemu nauczaniu na poziomie gimnazjalnym) sprzyjał z jednej strony fakt położenia kolegium na obrzeżach miasta, z drugiej strony zaś stacjonowanie w pobliskich koszarach dużej jednostki wojska niemieckiego, a pod koniec wojny w zajęтым budynku seminaryjnym dodatkowo paramilitarnej jednostki „Todt”, mającej za zadanie budowę obiektów wojskowych. Takie sąsiedztwo zabezpieczało w pewien sposób przed podejrzeniami o prowadzenie nielegalnej działalności i w konsekwencji przed interwencjami policyjnych władz okupacyjnych.

W trakcie studiów w okresie przedwojennym, jak również w czasie wojny młody teolog zetknął się w środowisku UJ z wieloma znakomitymi przedstawicielami świata nauki, co wpłynęło na jego osobiste zainteresowania, wybór specjalizacji oraz przyszłą działalność naukową. Wśród nich na szczególnie wyróżnienie zasługują bibliści: ks. prof. J. Archutowski, o. prof. A. Fic OP, ks. prof. A. Klawek, o. prof. E. Gliński OP. Oni to swoją głęboką erudycją, aktywnością dydaktyczną i wydawniczą, gorliwością w posłudze słowa Bożego

i osobistą postawą nie tylko zainspirowali Jana Drozda do studiowania Pisma Świętego, lecz również wprowadzali w metody i kierunki badań biblijnych.

Na podstawie jego relacji można sądzić, że największe zasługi miał w tym względzie jeden z najwybitniejszych ówczesnych egzegetów polskich, ks. prof. J. Archutowski⁸, z którym spotykał się on przez szereg lat jako student Wydziału Teologicznego UJ w okresie przedwojennym, a potem w ramach prowadzonego w kolegium na Zakrzówku tajnego studium filozoficzno-teologicznego. Salwatoriańskiemu klerykowi, a następnie księdzu imponowała rozległa wiedza biblijna, podziwiana również przez innych doskonała znajomość literatury przedmiotu, świetne opanowanie języków semickich, a także ogromna pracowitość⁹. Mając świadomość istnienia poważnych braków w zakresie publikacji teologicznych w języku polskim, w tym i z zakresu Pisma Świętego, spowodowanych długim okresem zaborów, przystąpił on do opracowywania i wydawania w postaci książek oraz artykułów podstawowych zagadnień biblijnych: natchnienia, krytyki tekstu, wstępu szczegółowego do ksiąg Starego Testamentu itp. Z jego też inicjatywy zaczęły się ukazywać „Sprawy Biblijne” oraz „Przegląd Biblijny”, który zresztą w całości finansował.

Szczególną troską ks. prof. J. Archutowskiego było przygotowanie dobrze wykształconej kadry przyszłych biblistów, którzy kontynuowaliby i rozwijali badania nad Starym i Nowym Testamentem. Temu celowi służyły starannie

⁸ Józef Archutowski, ur. 1 XI 1879 r. w Karolinie k. Pułtuska, wstąpił w 1898 r. do Seminarium Duchownego w Warszawie, od 1901 r. kontynuował studia teologiczne w Akademii Duchownej w Petersburgu, które ukończył z cenionym wówczas dyplomem magistra teologii (najwyższy tytuł naukowy w ówczesnej Rosji, odpowiednik doktoratu w krajach zachodnich). Stamtąd wyniósł znajomość języków semickich oraz współczesnej problematyki biblijnej. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1904 r. Jako wykładowca Pisma Świętego Starego Testamentu pracował najpierw na co dopiero powołanym do istnienia Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1918–1920), a następnie od 1920 r. na Wydziale Teologicznym UJ, gdzie w 1923 r. otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. Kilkakrotnie pełnił też funkcję dziekana tego wydziału. Był inicjatorem serii „Sprawy Biblijne”, zaś w latach 1937–1939 wydawał „Przegląd Biblijny”. Aresztowany z innymi profesorami UJ 6 XI 1939 r. przebywał w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen aż do 1940 r. Zginął 31 sierpnia 1944 r. w czasie powstania warszawskiego w zbombardowanym kościele PP. Sakramentek na Rynku Nowego Miasta wraz z 35 zakonnicami i osobami cywilnymi. Por. J. Kracik, *Archutowski Józef (1879–1944), profesor Katol. Uniw. Lubelskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, biblista, redaktor*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich 1918–1981*, red. L. Grzebień, t. 5: A–J, Warszawa 1983, s. 52–56.

⁹ Ks. prof. J. Archutowskiemu poświęcił ks. Drozd największą część swoich wspomnień. Por. Ks. Jan Drozd SDS, *Moje wspomnienia okupacyjne*, s. 9–12.

opracowywane wykłady, prowadzone seminaria, które mimo stawianych wysokich wymagań gromadziły wielu chętnych oraz założenie dla szerszego grona zainteresowanych Koła Biblijnego, gdzie poprzez własne studium i wygłaszane referaty pogłębiano wiadomości z Pisma Świętego.

Ks. Archutowski stał zdecydowanie na stanowisku oficjalnej nauki Kościoła, stąd żarliwie bronił jej słowem i piśmem. Z zaangażowaniem prowadził polemikę zwłaszcza z bardzo wówczas modnymi w środowiskach protestanckich badaniami historii religii (*Religionsgeschichte*) i ich wynikami, Stąd jego egzegeza miała wyraźny charakter apologetyczny. W ten sposób jednak próbował przekazać swoim odbiorcom osobiste głębokie przekonanie o prawdzie nauki katolickiej i zachęcać do walki o nią.

Ks. Drozd zawdzięczał sporo na początkowym etapie swej drogi naukowej również o. prof. A. Ficowi OP¹⁰, z którym spotykał się często w latach 1940–1943 w związku z prowadzonymi przez niego zajęciami w kolegium na Zakrzówku. Pozostawał pod wrażeniem skromności i pracowitości, a przede wszystkim wielkiej erudycji tego wybijającego się na arenie europejskiej biblisty, zdobytej w trakcie kilkuletnich studiów teologicznych oraz specjalistycznych w liczących się zagranicznych ośrodkach teologicznych, zwłaszcza w dominikańskiej École biblique w Jerozolimie, gdzie pozostawał w bliskim kontakcie z jej założycielem, słynnym egzegetą o. M.-J. Lagrangem. Dzięki temu wkraczający w świat nauki młody salwatorianin mógł dokładniej zapoznać się z najnowszymi metodami i kierunkami badań oraz osiągnięciami ówczesnej biblistyki. Zasługą o. prof. Fica w odniesieniu do niego pozostanie

¹⁰ Urban Fic, ur. 21 V 1901 r. w Nowej Wsi Szlacheckiej k. Krakowa, wstąpił w 1917 r. do zakonu dominikanów, gdzie otrzymał imię Atanazy. Studia filozoficzno-teologiczne odbywał najpierw we Lwowie (1920–1923), a następnie na Katolickim Uniwersytecie w Louvain (1923–1927), gdzie 2 VIII 1925 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1927 r. wyjechał na dalsze studia w słynnej dominikańskiej Szkole Biblijnej w Jerozolimie. Doktorat uzyskał 9 III 1929 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie na podstawie rozprawy pt. *Critica ac analisis P. S. Francisci Stufler SJ de caritate Dei*. W 1933 r. opublikował pracę habilitacyjną pt. *Syjon – miasto Dawidowe w świetle tekstów i wykopalisk*. W latach 1933–1936 jako docent prowadził zajęcia na Wydziale Teologicznym UJ, natomiast w latach 1936–1939 na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W czasie wojny przebywał w Krakowie, wykładając nauki biblijne w Instytucie Filozoficzno-Teologicznym Dominikanów, seminariach duchownych diecezji krakowskiej i częstochowskiej oraz kolegium salwatoriańskim na Zakrzówku. Zginął wskutek wypadku we Lwowie 13 XI 1943 r. Por. Z. Mazur, *Fic Atanazy Urban (1901–1943), dominikanin, biblista, archeolog*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich 1918–1981*, red. L. Grzebień, t. 5: A-J, Warszawa 1983, s. 368–371.

przede wszystkim określenie tematu jego pracy magisterskiej, umiejętne kierowanie nią oraz daleko idąca pomoc poprzez wskazywanie literatury przedmiotu, jak też chętnie udostępnianie ze swojego bardzo bogatego księgozbioru potrzebnych publikacji. Do jakiego stopnia zaangażowane i kompetentne było to kierownictwo, świadczy fakt, że napisana praca magisterska *Wpływ filozofii epikurejskiej na saduceizm* została przez Wydział Teologiczny UJ przyjęta jako rozprawa doktorska¹¹.

Po niespodziewanej, tragicznej śmierci o. prof. Fica dalsze prowadzenie i finalizacja dysertacji ks. Jana pozostały w rękach kolejnego wytrawnego egzegety, ks. prof. Aleksego Klawka¹². Gruntownie wykształcony imponował studentom wiedzą, zwłaszcza w zakresie filologii semickiej (wykładał języki:

¹¹ Por. Ks. Jan Drozd SDS, *Moje wspomnienia okupacyjne*, s. 12-13.

¹² Alojzy Klawek, ur. 11 V 1900 r. w Rogoźnie Wielkopolskim, wstąpił w 1909 r. do Seminarium Duchownego w Poznaniu. Podstawowe studia teologiczne kończył w Gnieźnie, gdzie 15 II 1913 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1914 r. studiował nauki biblijne i orientalistyczne na uczelniach w Münster, Monachium, Berlinie i Wrocławiu. Po obronie w 1917 r. doktoratu zaczął od stycznia 1919 r. prowadzić wykłady w Seminarium Duchownym w Gnieźnie, a następnie w Poznaniu. Habilitację uzyskał z zakresu bibliistyki Nowego Testamentu w 1922 r. na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, po czym przez kilka miesięcy pobytu w Paryżu zapoznawał się z wynikami badań asyriologicznych i historii starożytnego Bliskiego Wschodu. W latach 1923–1939 był profesorem Starego Testamentu na Wydziale Teologicznym UJK we Lwowie, 1925–1927 jego dziekanem, a 1933–1934 sprawował urząd prorektora lwowskiej uczelni. Na początku drugiej wojny światowej został wtrącony przez władze okupacyjne do więzienia, w którym przebywał aż do 1941 r. Po jej zakończeniu przeniósł się do Krakowa, gdzie na Wydziale Teologicznym UJ objął katedrę egzegezy Starego Testamentu, a w latach 1948–1952 stanowisko dziekana, przyczyniając się znacznie do jego rozwoju poprzez angażowanie pracowników naukowych na opróżnione przez wojnę katedry oraz wprowadzenie nowych kierunków. Po zamknięciu w 1954 r. Wydziału Teologicznego prowadził, aż do przejścia na emeryturę w 1966 r., zajęcia z filologii semickiej na Wydziale Humanistycznym UJ oraz wykłady z nauk biblijnych w seminariach duchownych: krakowskim, śląskim i częstochowskim. Podczas pobytu we Lwowie przejął w 1923 r. redakcję „Przeglądu Teologicznego”, przekształcając go w 1931 r. z myślą o odbiorcy międzynarodowym w „Collectanea Theologica”; tam wydawał także kwartalnik „Ruch Teologiczny”. W okresie krakowskim wznowił czasopismo „Polonia Sacra”, redagowane przez pracowników naukowych Wydziału Teologicznego UJ, a w 1948 r. powołał do istnienia „Ruch Biblijny i Liturgiczny”. Zmarł w Katowicach 22 XI 1969 r. Por. L. Grzebień, *Klawek Aleksy (1890–1969), członek PAN, profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie i Uniwersytetu Jagiellońskiego, bibliista, redaktor*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich 1918–1981*, red. L. Grzebień, t. 6: K-P, Warszawa 1983, s. 68-77. B. Szier-Kramarek, *Klawek Aleksy ks.*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 9, Lublin 2002, s. 88-89.

hebrajski, aramejski, syryjski, akkadyjski i arabski) oraz archeologii biblijnej. Jeśli w początkowym okresie działalności naukowej ks. Klawka dominowała, widoczna zwłaszcza w publikacjach, obrona wiarygodności Pisma Świętego, podyktowana szerzącymi się tendencjami modernistycznymi i racjonalistycznymi w egzegezie, to z czasem stał się gorącym zwolennikiem wprowadzania w badania biblijne nowych metod, przede wszystkim oparcia się na tekstach oryginalnych, wykorzystania danych filologii semickiej oraz archeologii, stosowania krytyki literackiej. Pod jego kierunkiem ks. Jan Drozd studiował w okresie powojennym i przygotowywał się do doktoratu, który obronił w r. 1948 na podstawie wspomnianej pracy *Wpływ filozofii epikurejskiej na saduceizm*.

FATHER JAN GERARD DROZD SDS – SPECIALIST IN BIBLICAL STUDIES AND POLISH PHILOLOGY (PART I)

Summary

Father Jan Gerard Drozd SDS (1914-1996) was a Salvatorian youth educator, for many years – an editor of the monthly „Salvator”, an excellent lecturer in the Holy Scripture in several major seminaries. He wrote numerous books and articles on religious topics, especially concerning the Bible.

This article focuses on the environment and the circumstances, which influenced the formation of his academic profile as a lecturer and writer. In the course of his studies in the pre-war period and during World War II, he met a lot of eminent representatives of the academic world in the circle of the Jagiellonian University. Among them the following specialists in biblical studies are particularly worthy of note: professor Rev. Józef Archutowski, professor Father Atanazy Fic OP, professor Rev. Aleksy Klawek. With their great erudition, didactic and publishing work, zeal in the service of the Word of God and personal conduct they not only became an inspiration for Jan Drozd to study the Holy Scripture, but they also initiated him in the methods and directions of biblical research. The first part of the study ends in 1948, when Father Drozd defended his doctorate.